

Pers en Voorlichting

Hof van Justitie van de Europese Unie

PERSCOMMUNIQUÉ nr. 32/12

Luxemburg, 22 maart 2012

Conclusie van de advocaat-generaal in zaak C-12/11

Denise McDonagh / Ryanair Ltd

Volgens advocaat-generaal Bot dienen luchtvaartmaatschappijen verzorging te verstrekken aan passagiers wier vlucht werd geannuleerd vanwege buitengewone omstandigheden zoals de sluiting van het luchtruim ten gevolge van de uitbarsting van de Eyjafjallajökull-vulkaan

Het Unierecht voorziet niet in een vrijstelling of in impliciete beperkingen, in de tijd of financieel, van deze verplichting tot verzorging van passagiers (accommodatie, maaltijden, verfrissingen)

In geval van annulering van hun vlucht, verplicht het Unierecht¹ de luchtvaartmaatschappij om de passagiers verzorging te verstrekken en een compensatie te betalen. Wat betreft de verplichting om bijstand te bieden en teneinde aan de onmiddellijke noden van de passagiers tegemoet te komen, dient de luchtvaartmaatschappij gratis, in redelijke verhouding tot de wachttijd, verfrissingen, maaltijden en, in voorkomend geval, hotelaccommodatie en vervoer tussen de luchthaven en de plaats van de accommodatie te verstrekken alsook middelen voor communicatie met derden ter beschikking te stellen. De luchtvaartmaatschappij dient deze verplichting ook na te komen indien de annulering van de vlucht het gevolg is van buitengewone omstandigheden, dat wil zeggen omstandigheden die zelfs door het treffen van alle redelijke maatregelen niet voorkomen konden worden. Daarentegen kan een luchtvaartmaatschappij zich vrijwaren voor haar verplichting tot compensatie wanneer zij in staat is om aan te tonen dat de annulering het gevolg is van dergelijke omstandigheden.

Ten gevolge van de uitbarsting van de IJslandse Eyjafjallajökull-vulkaan werd tussen 15 en 23 april 2010 het grootste deel van het luchtruim boven Noord-Europa – daaronder begrepen met name het Ierse en het Britse luchtruim – gesloten vanwege het risico in verband met de aswolk. Daarna en tot en met 17 mei 2010 werd het luchtruim boven verscheidene EU-lidstaten van waaruit en waar naartoe de luchtvaartmaatschappij Ryanair haar diensten aanbiedt, sporadisch en met tussenpozen gesloten.

McDonagh was één van de passagiers wier vlucht tussen Faro en Dublin, voorzien op 17 april 2010, werd geannuleerd ten gevolge van de vulkaanuitbarsting. De vluchten tussen Ierland en het Europese vasteland werden pas op 22 april 2010 hervat en McDonagh kon uiteindelijk op 24 april 2010 naar Ierland terugkeren. Zij is van mening dat Ryanair haar niet de nodige verzorging heeft verstrekt en dat deze luchtvaartmaatschappij gehouden is om haar een compensatie of een schadevergoeding te betalen van ongeveer EUR 1 130, welk bedrag overeenkomt met haar kosten voor maaltijden, voor de aanschaf van verfrissingen, voor accommodatie en voor vervoer.

De Dublin Metropolitan District Court (Ierland), bij wie het geding aanhangig is, vraagt het Hof in wezen of de sluiting van het luchtruim vanwege een vulkaanuitbarsting onder het begrip "buitengewone omstandigheden" valt, zodat de luchtvaartmaatschappij verplicht is tot het verstrekken van verzorging aan de passagiers, dan wel of een dergelijke gebeurtenis in een categorie van omstandigheden valt die verder gaan dan deze buitengewone omstandigheden, die de luchtvaartmaatschappij kunnen vrijstellen van haar verplichting tot verzorging van de

¹ Verordening (EG) nr. 261/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 11 februari 2004 tot vaststelling van gemeenschappelijke regels inzake compensatie en bijstand aan luchtreizigers bij instapweigering en annulering of langdurige vertraging van vluchten (PB L 46, blz. 1).

passagiers. Bovendien wordt het Hof in deze omstandigheden verzocht om zich met name uit te spreken over de vraag of de verplichting tot verzorging financieel of in de tijd moet worden beperkt.

Advocaat-generaal Y. Bot herinnert er eerst aan dat het begrip "buitengewone omstandigheden" in het Unierecht niet wordt gedefinieerd. Hij preciseert dat de draagwijdte moet worden bepaald rekening houdend met de gebruikelijke betekenis ervan in de omgangstaal, de context waarin het wordt gebruikt en het doel dat wordt beoogd door de regeling waarvan het deel uitmaakt. In de omgangstaal verwijst dit begrip naar alle omstandigheden waarover de luchtvaartmaatschappij geen enkele controle heeft. Het gaat immers om een gebeurtenis die niet inherent is aan de normale uitoefening van de activiteit van de luchtvaartmaatschappij en waarop laatstgenoemde geen daadwerkelijke invloed kan uitoefenen wegens de aard of de oorsprong van die gebeurtenis. De advocaat-generaal is van mening dat alle gebeurtenissen die aan deze criteria beantwoorden onder één begrip moeten vallen zonder ruimte te laten voor een onderscheiden categorie van „bijzonder buitengewone” gebeurtenissen die voor de luchtvaartmaatschappij een volledige vrijstelling van haar verplichtingen zou inhouden.

Deze analyse wordt bevestigd door de doelstelling van de Unieregeling terzake – te weten het hoge niveau van bescherming van vliegtuigpassagiers – alsook door de context waarin zij past, die wordt gekenmerkt door de bijzondere kwetsbaarheid van de passagiers die op de luchthaven geblokkeerd zijn vanwege het plotse ontstaan van buitengewone omstandigheden.

Volgens de advocaat-generaal was de Uniewetgever om deze reden van oordeel dat de verplichting tot verzorging, in tegenstelling tot de verplichting van de luchtvaartmaatschappij tot compensatie – die niet verschuldigd is wanneer de luchtvaartmaatschappij aantoonde dat de annulering van de vlucht het gevolg is van het plotse ontstaan van onvermijdbare buitengewone omstandigheden – moet blijven voortduren ongeacht de gebeurtenis die tot de annulering heeft geleid en onafhankelijk van de eventuele verantwoordelijkheid van de luchtvaartmaatschappij. In dit opzicht is hij van mening dat de verzorging van vliegtuigpassagiers des te belangrijker en essentiëler is wanneer hun vlucht wordt geannuleerd vanwege een vulkaanuitbarsting die gedurende meerdere dagen de sluiting van het luchtruim boven meerdere lidstaten teweeg brengt en daardoor bepaalde passagiers dwingt om op de luchthaven te blijven, vaak ver weg van huis, in afwachting dat het luchtruim opnieuw wordt geopend.

Bijgevolg komt de advocaat-generaal tot de slotsom dat omstandigheden als de sluiting van het luchtruim ten gevolge van een vulkaanuitbarsting buitengewone omstandigheden in de zin van het Unierecht vormen.

Voorts zet de advocaat-generaal, na in herinnering te hebben gebracht dat de Europese regeling geen impliciete beperking, in de tijd of financieel, van de verplichting tot verzorging van de passagiers bevat, uiteen dat de verzorging bijzonder belangrijk is wanneer zich buitengewone omstandigheden voordoen die blijven voortduren. Juist wanneer de wachttijd ten gevolge van de annulering van een vlucht bijzonder lang is, moet worden verzekerd dat de vliegtuigpassagier wiens vlucht werd geannuleerd toegang kan hebben tot producten en diensten voor zijn eerste levensbehoeften en dit gedurende de volledige wachttijd. Een beperking van de verplichting tot verzorging zou de Europese regeling gedeeltelijk haar nuttig effect ontnemen, aangezien de betrokken vliegtuigpassagiers na enkele dagen aan hun lot zouden worden overgelaten.

Volgens de advocaat-generaal kan deze vaststelling de geldigheid van de Europese regelgeving niet in twijfel trekken in het licht van met name het evenredigheidsbeginsel en het beginsel van non-discriminatie. De verplichting tot verzorging die op de luchtvaartmaatschappijen rust, lijkt niet onevenredig nu het laatstgenoemden met name vrij staat om de teweeg gebrachte kosten door te berekenen in de prijzen van de vliegtuigtickets. Overigens werd deze praktijk reeds ingesteld door Ryanair, die in april 2011 een bijzondere heffing heeft ingevoerd om de door haar gedragen kosten van de verzorging van de passagiers wier vlucht werd geannuleerd ten gevolge van de uitbarsting van de IJslandse vulkaan, af te wentelen.

Volgens de advocaat-generaal schendt de verplichting tot verzorging evenmin het algemene beginsel van non-discriminatie aangezien de verschillende vormen van vervoer, wat hun

gebruiksvoorwaarden betreft, niet verwisselbaar zijn. Bijgevolg is de situatie van ondernemingen die in een bepaalde vervoerssector actief zijn, niet vergelijkbaar met die van ondernemingen in een andere vervoerssector. In de context van het luchtvervoer verkeren passagiers die te kampen hebben met annulering of langdurige vertraging van vluchten overigens in een situatie die objectief verschilt van die van passagiers van andere vervoersmiddelen bij incidenten van dezelfde aard.

Bijgevolg **geeft de advocaat-generaal het Hof in overweging om te antwoorden dat de Europese regeling geen impliciete vrijstelling of begrenzing bevat van de verplichting tot verzorging van de passagiers wier vlucht werd geannuleerd ten gevolge van buitengewone omstandigheden. Deze vaststelling is niet van dien aard dat daardoor de geldigheid van deze regeling in twijfel wordt getrokken.**

NOTA BENE: De conclusie van de advocaat-generaal bindt het Hof van Justitie niet. De advocaten-generaal hebben tot taak, het Hof in volledige onafhankelijkheid een juridische oplossing te bieden voor het concrete geschil. De rechters van het Hof beginnen vandaag met de beraadslagingen over het arrest, dat op een latere datum zal worden gewezen.

NOTA BENE: De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid, in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof vragen te stellen over de uitlegging van het recht van de Unie of over de geldigheid van een handeling van de Unie. Het Hof beslecht het nationale geding niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof. Deze beslissing bindt op dezelfde wijze de andere nationale rechterlijke instanties die kennis dienen te nemen van een soortgelijk probleem.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) van de conclusie is op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170

Beelden zijn beschikbaar via "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106